

## О'PKANI QURILMALAR YORDAMIDA SUN'IY NAFAS OLDIRISH (INHALERLAR HAQIDA).

Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi

Jamoat salomatligi texnikumi

**DAVIROVA GULBAXOR MAMASALIYEVNA**

**Annatatsiya :** ushbu maqola o'pkada nafas yetishmovchiligi yuzaga kelganda , yoki o'pka qattiq shikastlanib nahas olishga qiynalganda qurilmalar yordamida sun'iy nafas oldirish jarayonihaqida bo'lib , asosan inhalerlarning foydalanilish sohalari alohida ta'kidlangan.

**Abstract:** This article is about the process of artificial respiration using devices when respiratory failure occurs in the lungs, or when the lungs are severely damaged and have difficulty breathing, and mainly emphasizes the areas of use of inhalers.

**Аннотация:** в данной статье речь идет о процессе искусственного дыхания с помощью аппаратов при недостатке дыхания в легких или при сильном повреждении легких и затруднении дыхания.

Nafas olish yetishmovchiligi - bu o'pkada gaz almashinuvining buzilishi bo'lib, turli kasalliklarning asorati sifatida yuzaga keladi. O'tkir: Tez rivojlanuvchi va hayot uchun xavfli. Ko'pincha shoshilinch tibbiy yordamni talab qiladi. Surunkali: Asta-sekin rivojlanadigan, surunkali obstruktiv o'pka kasalligi (SOO'K) yoki astma kabi uzoq davom etadigan o'pka kasalliklarining oqibati bo'lishi mumkin.

Inhalerlar va nebulizerlar o'pka kasalliklarini davolovchi dori-darmonlarni etkazib beradi. Ammo inhaler - bu elektr energiyasiga muhtoj bo'lmagan qo'lda ishlaydigan qurilma. Odatda quruq kukun yoki dori purkagichini yetkazib beradi, ammo ba'zilar suyuq dori-darmonlarning yumshoq tumanidan foydalanadilar.

Nebulizerlar kattaroqdir va batareyadan foydalaning yoki siz ularni ulang. Siz ularni niqob yoki og'iz bo'shlig'i bilan ishlatasiz. Nebulizerlar dorini bir nafasda emas, balki bir necha daqiqada yetkazib beradi.

Kim inhalerlardan foydalanishi kerak?

Astma yoki surunkali obstruktiv o'pka kasalligi (KOAХ) kabi nafas olishiga ta'sir qiladigan surunkali o'pka kasalliklari bo'lgan odamlar ko'pincha inhalerlardan foydalanadilar. Astma xuruji yoki KOAH kuchayishi paytida (nafas olish yomonlashganda) simptomlaringizni oldini olish yoki boshqarish uchun kundalik inhalerlardan va tez ta'sir qiluvchi inhalerlardan (qutqaruvchi inhalerlardan) foydalanasiz.

Nafassiz odam inhalerlardan foydalanishi mumkinmi?

Ha, provayderlar astmadan tashqari nafas olish kasalliklari uchun qutqaruv inhalerlari va inhaler kortikosteroidlarni buyuradilar. Har qanday dorida bo'lgani kabi, siz faqat o'zingiz uchun buyurilgan inhalerlardan foydalanishingiz kerak.

Inhalerlar qanday sharoitlarni davolashadi?

Nafas olish uchun ishlatiladigan dorilar ko'pincha astma va KOAHni davolaydi. Provayderlar ba'zida ularni bronxit kabi respiratorli infeksiyalarni davolash uchun buyuradilar. Provayderlar ularni davolash uchun ham qo'llashadi:

- Kistik fibroz.
- Qandli diabet.
- Gripp.
- Parkinson kasalligi.
- Shizofreniya.

Astma uchun qanday inhalerlar qo'llaniladi?

Astma belgilarining oldini olish uchun provayderlar ko'pincha inhaler kortikosteroidlarni (ICS) va hujumlarni tezda bartaraf etish uchun qutqaruvchi

inhalerni buyuradilar. Agar ICS dori-darmonlari astmani davolashda yordam bermasa, provayderingiz uzoq muddatli ta'sir qiluvchi beta-agonist (LABA) yoki uzoq muddatli ta'sir qiluvchi muskarin antagonisti (LAMA) kabi uzoq muddatli bronxodilatatorni qo'shishi mumkin.

KOAH uchun eng keng tarqalgan inhaler qaysi?

KOAHni davolash uchun keng tarqalgan inhalerlar LABA, LAMA va/yoki inhaler kortikosteroidlarning kombinatsiyasini o'z ichiga oladi. Bunga misollar kiradi:

- Flutikazon/salmeterol .
- Budesonid/formoterol.
- Flutikazon/umeclidinium/vilanterol .

Provayderlar, shuningdek, alevlenmeler uchun (nafas olish yomonlashganda) qutqaruvchi inhalerni ham buyuradilar.

Har xil turdagi inhalerlar qanday?

Nafas olish moslamalarining turlariga bosimli o'lchanadigan dozali inhalerlar (pMDI), quruq kukunli inhalerlar (DPI) va yumshoq tuman inhalerlari kiradi.

O'lchovli dozali inhalerlar.

Ba'zan "puffers" deb ataladigan o'lchangan dozali inhalerlar (MDI yoki pMDI) dori-darmonlarni bosimli kanistrda ushlab turadi. Kanistr og'iz bo'shlig'i bilan qo'lda saqlanadigan idishda o'tiradi. Kanistrni bosganingizda, propellant (dori kanistrdan chiqib ketishiga yordam beradigan narsa) og'iz bo'shlig'idan dori puflashiga yordam beradi. Ko'rsatmalarga rioya qilgan holda, siz dorini o'pkangizga tortish uchun og'iz orqali nafas olasiz. MDIlar bir vaqtning o'zida bir nechta dozani saqlaydigan kanistrdan bitta dozani etkazib beradi.

O'lchovli dozali inhalerlardan (MDI) to'g'ri foydalanish

MDI dan noto'g'ri foydalanish, hatto buni sezmasdan ham oson. Nafas olish vaqtini to'g'ri belgilamasangiz, inhaler dorini chiqarib yubormasa, barcha dorilar o'pkangizga etib bormaydi.

MDI dan foydalanish bo'yicha ko'rsatmalarga diqqat bilan amal qilish muhimdir. Provayderingizdan ko'rsatishini so'rang. Shuningdek, siz spacer sizga mos keladimi yoki yo'qligini so'rashingiz mumkin. Bu og'iz bo'shlig'iga biriktirilgan va dori-darmonlarni inhalatsiya qilish vaqtini to'g'ri aniqlashni osonlashtiradigan naycha.

### Quruq kukunli inhalerlardan (DPI) to'g'ri foydalanish

DPI dan foydalanish uchun siz dorini tortib olish uchun chuqur va tez nafas olishingiz kerak. Bu shuni anglatadiki, ba'zi odamlar DPI dan foydalana olmasligi mumkin. Provayderingizdan ular buyurgan qurilmadan qanday foydalanishni ko'rsatishini so'rang. Agar siz undan foydalanish qobiliyatingizdan xavotirda bo'lsangiz, ular bilan gaplashing.

### Inhalerdan qancha nafas olish juda ko'p?

Inhaleringizni provayderingiz tomonidan belgilanganidan ortiq ishlatmang. Ko'pgina inhalerlarda hisoblagich mavjud bo'lib, siz qancha dozani qabul qilganingizni kuzatib borishingiz mumkin. Agar siz juda ko'p dori-darmonlarni qabul qilishdan xavotirda bo'lsangiz yoki alomatlaringizni boshqarish uchun sizga buyurilganidan ko'ra ko'proq dori kerak deb hisoblasangiz, provayderingiz bilan gaplashing.

### Qachon shifokorni chaqirish kerak?

### Tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayderimni qachon ko'rishim kerak?

Inhaleringizdan foydalanish haqida savollaringiz bo'lsa, shifokoringiz bilan gaplashing. Nafas olish dorilar bilan yaxshi boshqarilmasa, siz ham ular bilan bog'lanishingiz kerak. Nafas olishning yaxshi boshqarilmaganligining belgilari tunda astma belgilari bilan uyg'onish yoki kutilmaganda haftasiga ikki martadan ko'proq qutqaruvchi inhalerga muhtoj bo'lishi mumkin.

Inhalerlar ko'plab kasalliklarni davolashadi, ammo provayderlar ularni ko'pincha astma va KOAH kabi nafas olish kasalliklari uchun buyuradilar. Ba'zan siz inhalerlardan to'g'ri foydalanayotganingizni va undan maksimal foyda olishingizni bilish qiyin bo'lishi mumkin. Provayderingizdan maxsus qurilmangizdan qanday foydalanishni ko'rsatib bering va to'g'ri foydalanish bo'yicha har qanday savol bering. Agar ma'lum bir inhalerni ishlatish juda qiyin yoki siz uchun ishlamayotganini his qilsangiz, gapiring. Provayderingiz tavsiya qilishi mumkin bo'lgan boshqa variantlar ham bo'lishi mumkin.

### **Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati**

1. Agent P, Parrott H. Kistik fibrozda inhalatsiyalangan terapiya: agentlar, qurilmalar va rejimlar (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4487378/>). Nafas olish (Shef). 2015 yil iyun;11(2):110-8. 31.03.2023 dan foydalanilgan.
2. Amerika Allergiya Astma va Immunologiya Akademiyasi. Giyohvand moddalar bo'yicha qo'llanma (<https://www.aaaai.org/Tools-for-the-Public/Drug-Guide>). 31.03.2023 dan foydalanilgan.
3. Ejiofor S, Tyorner AM. KOAH uchun farmakoterapiya. (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3653890/>) Clin Med Insights Circ Respir Pulm Med. 2013 yil 25 aprel;7:17-34. 31.03.2023 dan foydalanilgan.